

Islam

Miten ymmärrämme islamia?

Islamilainen kulttuuri

- * Alueellinen hajanaisuus
- * **Monoteismi** - Koraanin erilainen tulkinta eri yhteisöissä
- * **Suvaitsevaisuus ja lähimmäisestä huolehtiminen -> suosio köyhien keskuudessa**
- * Maailman toiseksi suurin uskonto. (1,6 mrd. kannattajaa)

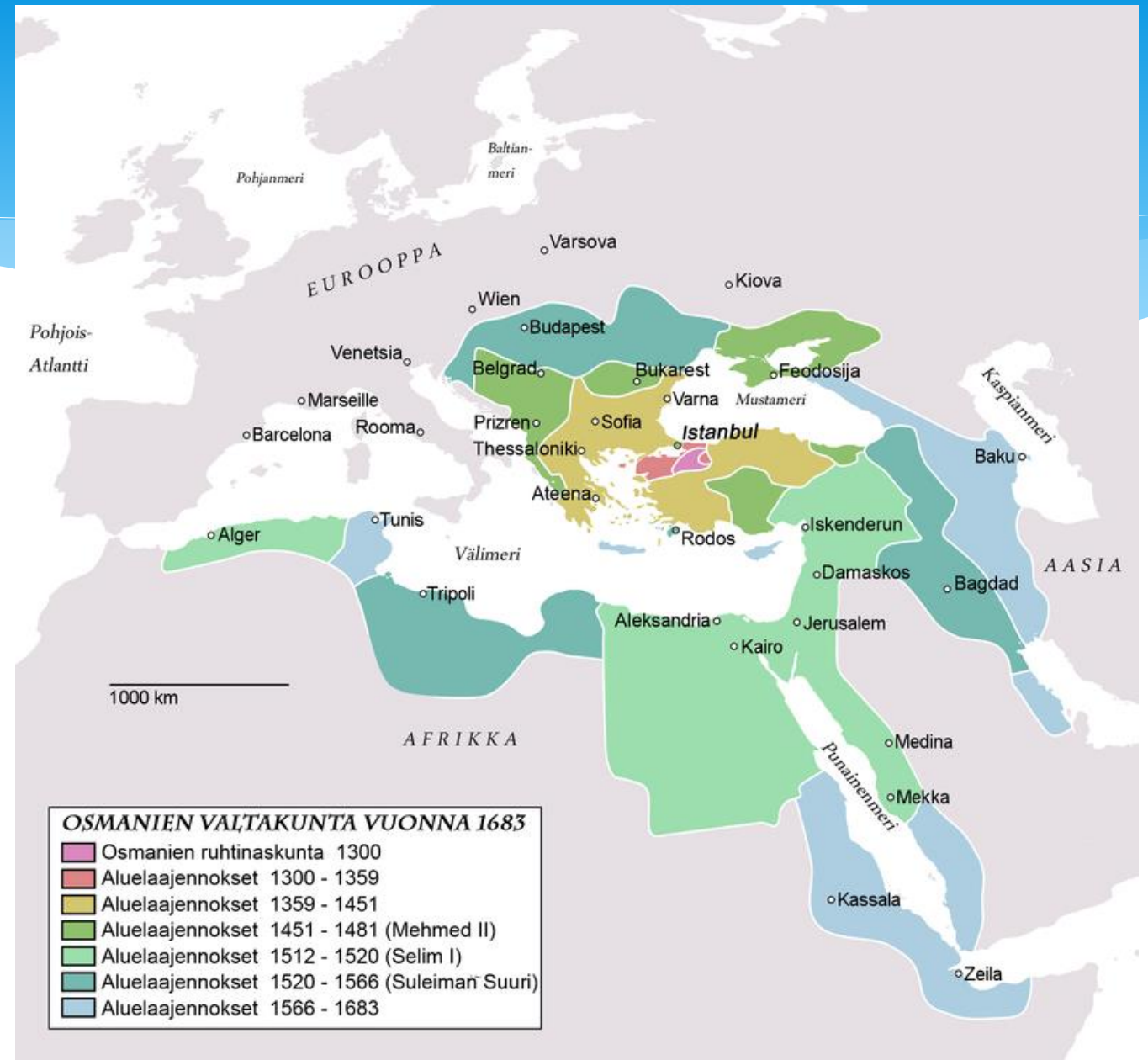

Islam Lähi-idässä

- * Lähi-itä: Arabian niemimaa, Turkki, Syyria, Jordania, Libanon, Irak, Iran, Israel, Egypti.
- * Kulttuurien sulatusuuni. Alueella asuu paljon etnisiä, kulttuurisia ja uskonnollisia ryhmiä.
 - * Suurin ryhmä islaminuskoiset arabit.
 - * Juutalaisuus on alueen vanhin uskonto (= antanut vaikutteita kristinuskoon, islamiin).
 - * Lähi-idän varhaiset kulttuurit (Egypti, Mesopotamia, Persia) vaikuttivat antiikin Kreikan kulttuuriin ja toisaalta arabien kulttuuri omaksui vahvat kreikkalaisvaikutteet antiikin ajan jälkeen (tieteen pääteosten käännöstyö kreikasta arabian kielelle säilytti kulttuuriperinnön.)
- * Rooman imperiumin romahdus ja lähi-idän Sassanidi-valtakunnan tuho jättivät valtatyhjiön alueelle -> avasivat tien arabien ekspansiolle eli laajentumiselle 600-luvulla -> samalla islamin uskon + arabian kielen leviäminen.
- * 1200-luvulla mongolivalloitus ja esim. Bagdadin tuho

Turkkilaisten osmanien valtakunta:

- 1200-luvun lopulta - 1ms.
- **Osmanien valtakunta piti Lähi-itää hallussaan 1400-luvulta 1900-luvun alkuun asti.**
- Bysantin valloitus 1400-luvulla
- 1600-luvulla laajimmillaan -> laajoja alueita Aasiassa, Afrikassa ja Euroopassa.
- Hajosi ensimmäisen maailmansodan jälkeen.
 - Ranskan hallintaan: Libanon, Syyria
 - Iso-Britannian hallintaan: Palestiina, Jordania.
- Käsite **Lähi-itä** on Brittien antama, koska alue oli lähempänä kuin Aasian itäisimmät alueet esim. Intia.
- **Kaukoitä** Briteille: Kiina, Japani.
- **Levantti**-käsite Ranskalle: alueet, joihin kuuluu Israel, Libanon, Syyria, Jordania

Islam yleistä

- * **Islam** – ”jumalan tahtoon alistuminen” -> **muslimi** (**umma-yhteisö** vrt. srk)
- * **Allah** (monoteismi)
- * **Koraani** -> **Saria-laki** (islamilainen laki)
 - * Tulkinnat (tiukka Saudi-Arabia, Sudan, Afganistan)
 - * **Fatwa** -> uskonoppineiden lainopilliset tulkinnat
 - * **Pyhä sota** -> 1. uskovan kilvoittelu, 2. Sota uskonnon puolesta
- * **Sunnalaiset** -> Muhammedia seuranneet kalifit oikeaoppisia (85%)
- * **Shiialaiset** -> Ali (M:n serkku) oikeaoppinen (10%) - > monet ääriliikkeiden kannattajat ovat siialaisia.
- * Uskontona suvaitsevaisuus, velvollisuus muista huolehtimiseen.
- * Arabian kieli levisi uskonnon mukana

Sunnit ja shiiat

- * Suuri osa islamilaisesta maailmasta elää sulassa sovussa.
- * **Sunnilaisuus ja shiialaisuus ovat islamin kaksi pääsuuntausta.**
 - * Sunnit kannattavat profeetta Muhammedin seuraajien valtaa, shiiat taas profeetan sukulaisten valtaa
 - * Nimitys shiia tulee arabian kielen ilmauksesta shi'at Ali. Se tarkoittaa Alin kannattajaa tai Alin puoluetta. Ali oli profeetan serkku ja vävy
- * **Shiiaenemmistö on ainoastaan Iranissa, Irakissa, Azerbaidžanissa ja Bahrainissa. Suuri osa maailman shiioista asuu Iranissa.**
- * **Sunneilla on selkeä enemmistö – heitä on noin 80 prosenttia maailman muslimeista.**

Eurosentrinen ja etnosentrinen näkemys

* Arabit kääntyivät islamiin 600-luvulla

- * arabialaisen tieteen kehitys eurooppalaisella keskiajalla -> vahvat vaikutteet antiikin Kreikasta.
- * Kauppasiteet arabit, juutalaiset ja kristityt.
- * Muslimien mielenkiinto kohdistui Intian ja Persian kulttuureihin (vaikutteita)
- * Arabit kuvasivat eurooppalaisia etnosentrisesti: *Pohjoisen barbaareilta puuttuu ymmärryksen terävyys ja älykkyys, ja he ovat täysin tietämättömiä ja hidasjärkisiä, arviointikyvyttömiä ja tyhmiä.*

* Ristiretket 1096-1291, pyhä maa eli Palestiina oli muslimien hallussa (konfliktit, eurooppalaisten epäonnistuminen)

- * Muslimit eivät pitäneet keskiajalla eurooppalaisia uhkana. Ristiretket eivät erotu islamilaisessa historiankirjoituksessa muista konflikteista.
- * Eurosentrisessä historiankirjoituksessa ristiretket korostuvat.

* Islamilainen Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka olivat Euroopan keskiajalla Länsi-Eurooppaa voimakkaampi ja kehittyneempi kulttuurialue.

- * Arabien vallassa ollut Espanjassa elettiin 711-1492 suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden aikaa. Arabit sallivat kristittyjen säilyttää uskontonsa, tapansa ja omaisuutensa.
- * Samaan aikaan kukoistivat islamilaiset Persia ja Pohjois-Intian mogulivaltakunta.
- * Islamilainen alue toimi kulttuurien välisenä sulatusuunina ja siltana. Kulttuurivaikutteet levisivät.
- * Globaali kauppa oli islamilaisten arabien käsissä -> silkkitie Aasiasta -> kiinalaiset ja intialaiset tuotteet arabien välityksellä Eurooppaan.

Lähi-itä ja länsimaat

- * Stereotyytiät länsimaissa:

- * 1700-luvun alkupuolelta: orientalismi ja viktoriaaninen britannia ”Tuhatton ja yhden yön tarinat”
- * Länsimaalaisten mielikuvia hallitsevat sodat, fundamentalismi, naisten asema (-> naisten hunnun käyttö pakollista vain Saudi-Arabiassa ja Iranissa), jihad.

- * Eurooppalaisten yliopistojen malli omaksuttiin arabeilta Espanjan kautta (tiede, opetus, tutkinnot)

- * Arabeilta omaksuttiin keskiajalla perusteita: lääketiede, tähtitiede, matematiikka, maantiede, filosofia -> esim. numerot, paperi (kiinasta arabien avulla), lainasanat (suomen kieleen esim. algebra, alkoholi, kahvi, riisi, pinaatti, almanakka)

- * Uuden ajan alku

- * Eurooppalaisten vahvistuminen heikensi islamilaista maailmaa -> Espanja, länsimainen vaikutus islamilaisilla alueilla kasvoi esim. portugalilaiset syrjäyttivät arabit Intian kaupassa.
- * 1700-luvun lopulla Napoleonin sotaretki Egyptiin
- * Lähi-idän taantuminen ja Euroopan teollistuminen kiihdyttivät islamilaisten alueiden valloituksia -> Intiasta Indonesiaan ja Lähi-itään.
- * Brittejä huolesti Venäjän eteneminen Lähi-idässä ja Aasiassa -> Kaukasia, Afganistan, Mustanmeren pohjoispuoli.
- * Eurooppalaisten etumatka teknologiassa ja taloudessa

Islamin suuntauksia:

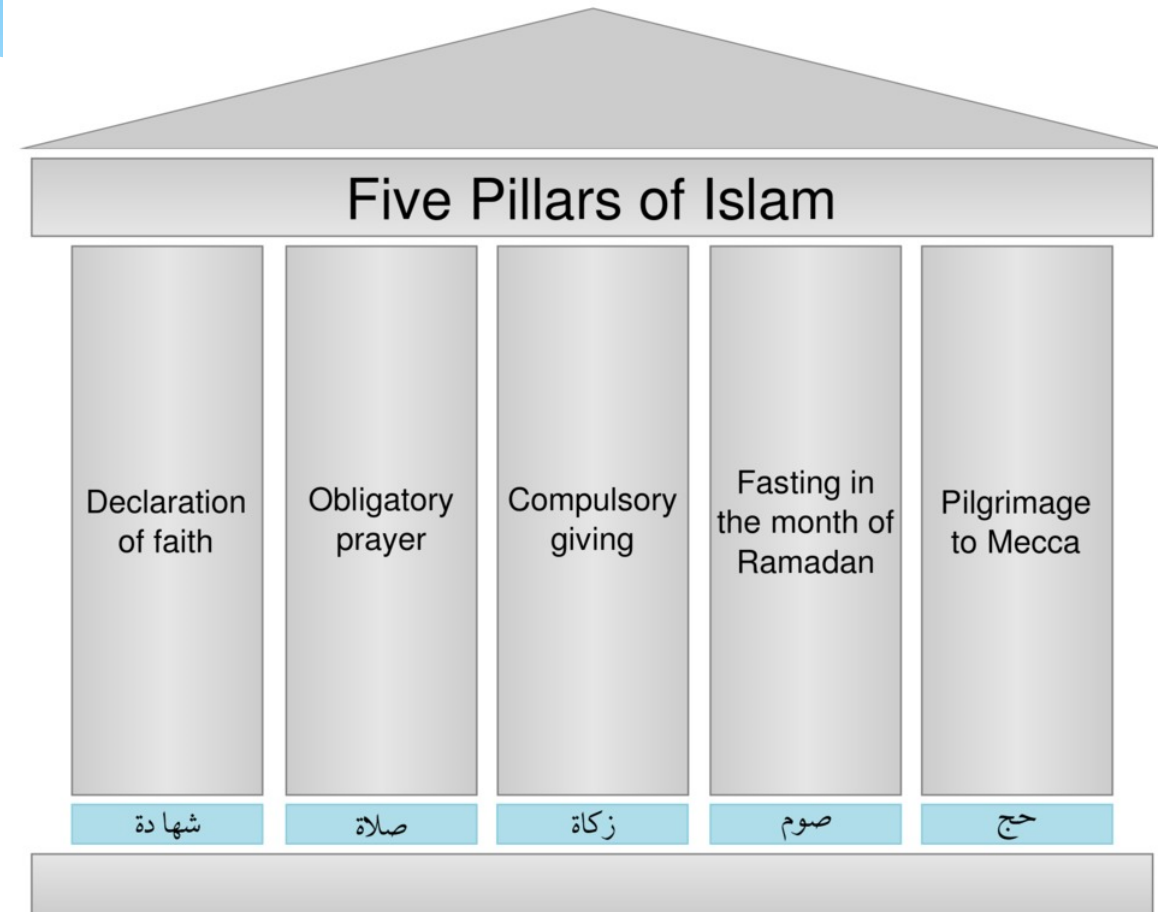
- * **1. Islamilainen modernismi 1800-luvun loppu – 1900-luvun alku.**
 - * islam yksityiseksi asiaksi, maallisuus julkisessa elämässä, länsimaisuutta ihaileva eliitti.
 - * Siirtomaaisännät kouluttivat eliitin jäsenistä virkamiesluokan hallinnon tueksi.
- * **2. Panarabismi eli islamilainen nationalismi.**
 - * Uskonnon sijaan kielellinen ja etninen yhteenkuuluvuus.
 - * Arabian kieli ja kulttuuri
- * **3. Islamilainen fundamentalismi 1900-luvun alussa**
 - * 1970-luvulta nousu. Tiukka koraanin tulkinta.
 - * Muslimiveljeskunnan (ylikansallinen organisaatio) vahva rooli
 - * Länsimaiden vastustus. Eivät hyväksy länsimaista maallistunutta elämäntapaa eivätkä hyväksy länsimaisen kulttuurin ylivaltaa maailmassa. Pitävät länsimaista kulttuuria vallanhimoisena, sivistymättömänä ja moraalittomana. Arvostavat islamin yhteisöllisyyttä. Kannattajia esim. Iran, Afganistan.
 - * Suurin osa muslimeista ei kannata fundamentalismia
 - * Vetoaa köyhiin, syrjäytyneisiin, näköalattomiin esim. Hizbollah Libanonissa tai Hamas Palestiinalaisalueilla
- * **Islamismi -> poliittinen islam -> valtiota hallittava islamilaisten uskonnollisten arvojen mukaan -> Iran (1979)**

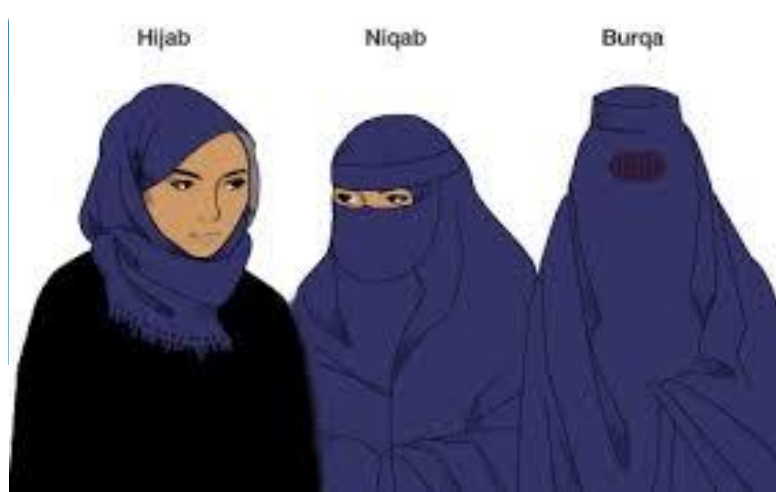
Aikajana: Euroopan ja islamin kohtaamisia:

- * **711-1492: maurit Espanjassa -> Arabikulttuuria Eurooppaan**
- * **1100-1200-luvut: Ristiretket** Jerusalemiin pyhän maan vapauttamiseksi
 - * Eurooppalainen historiankirjoitus korostanut tapahtumaa, arabialainen ei.
- * **Keskiajan loppu: Kaupankäynti Välimeren piirissä**
 - * Antiikin kulttuurin piirteitä Eurooppaan arabeilta, vaikutteita arabialaisesta kulttuurista
- * **1400-luku: Turkkilaisen osmanivaltakunnan nousu -> Euroopassa pelko islamin leviämisestä**
 - * Konstantinopolin valtaus 1453, Balkanin valtaus -> Kauppayhteydet itään vaikeutuvat
- * **1500-luku: löytöretket -> Arabit menettävät asemaansa kaupan välittäjinä**
- * **1800-luku: imperialismi -> P-Afrikka ja Lähi-idän alueita eurooppalaisten haltuun**
- * **1900-luku: Dekolonisaatio -> esim. Israelin ja Palestiinan konflikti 1948->**
- * **2000-luku: Rinnakkaiselo ja kansainvälisen politiikan haasteet**
 - * Länsivaltojen sotilaallinen toiminta arabimaissa
 - * Terrorismi ja islamilainen fundamentalismi

Uskonto

- * Vaikuttaa jokapäiväiseen elämään
- * On keskeinen osa kulttuuria ja yhteiskuntaa
- * Peruspilarit
 - * Uskontunnustus
 - * Rukous
 - * Paasto
 - * Almuvero
 - * Pyhiinvaellus Mekkaan

Naisen asema:

- * Koraani:
 - * **naisen ja miehen tulisi olla tasa-arvoisia** -> mies perheen pää
 - * **Miehellä oikeus ottaa useampi vaimo** -> **tasa-arvoinen kohtelu**
 - * Omaisuus, perimys.
 - * Avioliitto, avioero sallittu.
- * Paimentolaisperinteet, kulttuuriperinteet ohjaavat koraanin tulkintaa
- * Alistuminen jumalalle
 - * Pään peittäminen -> huntu
 - * Saudi-Arabia hijab, Afganistan burkha
- * [Slideshare naisen asemasta](#) – Miten tulisi tulkita?

Lähteitä:

- * Otava, Forum, Kulttuurit kohtaavat
- * <http://www.islamopas.com/>
- * Ayaan Hirsi Ali
 - * <http://kolmaslinja.blogspot.fi/2012/09/elamakertoja-satunnaisotannalla-ayaan.html>
 - * Theo van Gogh Submission
- * Khaled Hosseini
 - * http://www.otava.fi/kirjailijat/khaled_hosseini/